

Рекомендації

постійної депутатської комісії Первомайської міської ради
VIII-го скликання з питань бюджету та фінансів, планування
соціально-економічного розвитку, інвестицій, торгівлі,
послуг та розвитку підприємництва щодо проєкту рішення
«Про внесення змін до бюджету Первомайської міської
територіальної громади на 2025 рік»

Проєкт рішення «Про внесення змін до бюджету Первомайської міської територіальної громади на 2025 рік» підготовлено з метою коригування показників бюджету у зв'язку з виконанням бюджету за поточний період 2025 року та появою додаткових потреб і ресурсів. Розробленню змін передувала пояснювальна записка фінансового управління, а також обговорення на засіданнях профільних депутатських комісій (зокрема, комісій під головуванням депутатів Сотського, Глушка, Мамотенка). Дана аналітична записка, підготовлена постійною комісією міської ради з питань бюджету та фінансів, планування соціально-економічного розвитку, інвестицій, торгівлі, послуг та розвитку підприємництва, містить аналіз основних змін до бюджету, висновки щодо їх впливу на ключові сфери життя громади, а також рекомендації щодо ухвалення чи коригування запропонованих змін.

Проєкт змін до бюджету базується на вимогах бюджетного законодавства та враховує особливості воєнного стану. Зокрема, у преамбулі рішення посиляються на норми Бюджетного кодексу України, Закону про Держбюджет-2025, Закон України «Про правовий режим воєнного стану», укази Президента та постанови Кабінету Міністрів, які регламентують формування і виконання місцевих бюджетів в особливий період. Це свідчить про законність і обґрунтованість підготовки рішення. Пропоновані зміни охоплюють як загальний фонд бюджету, так і спеціальний фонд, з урахуванням обґрунтованих пропозицій головних розпорядників коштів. В результаті перерозподілу коштів зберігається збалансованість бюджету: очікується профіцит загального фонду у 12,687 млн грн (що спрямовується на покриття видатків шляхом використання вільного залишку та міжфондового трансферту), а дефіцит спеціального фонду у 39,655 млн грн покривається за рахунок залишків коштів та передачі коштів із загального фонду до фонду розвитку.

Нижче наводиться детальний аналіз запропонованих змін за основними галузевими напрямками – охорона здоров'я, освіта, житлово-комунальне господарство, культура (і спорт), соціальний захист та обороноздатність – з висвітленням їх сильних сторін та можливих ризиків. Також враховано додаткові пропозиції постійних комісій (ПК Сотського, ПК Глушка, ПК Мамотенка), що були озвучені в ході обговорення, із оцінкою доцільності їх врахування.

Аналіз запропонованих змін

Охорона здоров'я

У сфері медицини проєкт змін пропонує оптимізувати видатки та одночасно посилити фінансування критично важливих потреб. Зокрема, видатки загального фонду на первинну медичну допомогу населенню (Програма розвитку ПМСД) зменшуються на 1 157 031 грн. Це скорочення включає економію коштів на заробітну плату (≈262 тис. грн) та нарахування (≈115 тис. грн), а також вивільнення 780 тис. грн, передбачених раніше на оплату послуг (не комунальних). Ймовірно, ці кошти вивільняються завдяки раціоналізації витрат або наявності зовнішнього фінансування по даній програмі, тож таке скорочення не повинно погіршити доступність первинної

пропонується зменшити видатки на 180 000 грн за КЕКВ 2230 «Продукти харчування» у загальноосвітніх школах та спрямувати цей ресурс на першочергові ремонти в закладах освіти. Зменшення фінансування харчування учнів – спірний момент, адже він може вплинути на забезпечення дітей харчуванням. Однак, як було зазначено на комісіях, ця сума, ймовірно, є економією (наприклад, внаслідок оптимізації харчування чи меншої наповнюваності шкіл у воєнний час), тому її тимчасове вилучення не повинно зашкодити виконанню норм харчування. Важливо, щоб управління освіти проаналізувало наслідки цього кроку і за необхідності віднайшло компенсатори (наприклад, за рахунок обласних програм чи благодійної допомоги) для забезпечення харчування соціально вразливих учнів. Вивільнені 180 тис. грн комісії рекомендують додатково спрямувати на ремонти в дошкільних та загальноосвітніх закладах. Зокрема, 130 000 грн отримує стаття «Надання дошкільної освіти» (КЕКВ 2240) для проведення поточних ремонтів у трьох дитячих садках: планується відремонтувати внутрішню електромережу пральні в ЗДО №1 (40 тис. грн), зовнішню каналізаційну мережу в ЗДО № 15 (50 тис. грн) та внутрішню каналізацію в ЗДО №11 (40 тис. грн). Ще 50 000 грн отримає стаття «Надання загальної середньої освіти (за рахунок місц. бюджету)» на поточний ремонт зовнішньої мережі водопостачання гімназії № 1. Реалізація цих ремонтних робіт вирішить нагальні побутові проблеми в освітніх закладах – забезпечить справність водопостачання та водовідведення, належні санітарно-гігієнічні умови. Це, безумовно, сильна сторона запропонованих змін, адже інвестиції в підтримання інфраструктури освітніх установ напряду впливають на комфорт і безпеку дітей.

Оцінка впливу: Загалом зміни в галузі освіти є збалансованими і позитивними. Залучення додаткової держсубвенції дозволяє покращити якість освіти без додаткового навантаження на місцевий бюджет. Проведення необхідних ремонтів у школах і садочках підвищить рівень надання освітніх послуг та зніме соціальну напругу в громадах, де ці проблеми назріли. Водночас, зменшення фінансування шкільного харчування є потенційно вразливим аспектом, який потребує уваги: комісія рекомендує управлінню освіти запевнитися, що скорочення не призведе до перебоїв у харчуванні дітей, і тримати це питання на контролі. В цілому, підтримується перерозподіл 180 тис. грн з менш критичних статей на вирішення питань матеріальної бази закладів освіти.

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ)

Бюджетні зміни у сфері ЖКГ мають на меті забезпечити стабільність життєво важливих комунальних послуг, ліквідувати заборгованості та підтримати розвиткові проєкти громади. Первинний проєкт рішення пропонує деякі скорочення видатків загального фонду по управлінню ЖКГ на суму 155,8 тис. грн. Зокрема, економія 12 700 грн досягається за заходами з організації рятування на водах – за рахунок відмови від закупівлі вугілля. Ще 143 108 грн знімаються зі статті «Реалізація інших заходів щодо соц.-економ. розвитку територій», які були передбачені як фінансова підтримка КП «Житло-Плюс» на поточний ремонт систем водопостачання та водовідведення в населених пунктах громади. Вивільнення цих коштів, втім, не означає відмову від підтримки комунального підприємства – натомість, їх пропонується використати більш ефективно і цільово.

Проєкт змін передбачає збільшення фінансування ЖКГ за кількома напрямками. По загальному фонду 143,108 тис. грн повертаються управлінню ЖКГ, але з іншим призначенням: замість розпорошених ремонтів ці кошти спрямують на погашення заборгованості КП «Житло-Плюс» за спожиту електроенергію. Такий крок є надзвичайно важливим: ліквідація боргів перед енергопостачальниками дозволить

уникнути відключень електрики на об'єктах водопостачання та водовідведення і забезпечить безперебійну роботу комунальної інфраструктури. Інша невелика частина зекономлених коштів (12,7 тис. грн) залишається на статті "Рятування на водах", але замість вугілля буде використана на придбання будівельних матеріалів очевидно, для ремонту чи облаштування рятувального посту, що є більш актуальним.

У спеціальному фонді бюджету пропонується спрямувати додаткові ресурси на природоохоронні та інфраструктурні проекти. Доходи спеціального фонду зростуть на: +19 тис. грн від екологічного податку, +23,691 грн від продажу майна, +600 тис. грн від продажу землі. Отримані кошти дозволяють збільшити видатки на придбання контейнерів для збору твердих побутових відходів – 117 тис. грн для КП по саночистці. Закупівля сучасних сміттєвих контейнерів (об'ємом 1,1 м³) покращить санітарний стан громади, запобігатиме утворенню стихійних звалищ і є інвестицією в екологічне благополуччя. Ще одним важливим напрямом є забезпечення житлом вразливих категорій: рішення пропонує виділити 623 691 грн (спецфонд) на реалізацію проекту із придбання житла для новостворених дитячих будинків сімейного типу (в рамках програми «Дитинство» 2024–2027). Це дозволить розв'язати житлове питання для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – значний соціальний вклад бюджету громади.

Також у бюджеті розвитку проводиться перерозподіл коштів між проектами, пов'язаними з розміщенням внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Заплановані видатки 380 тис. грн на вишукувальні роботи та розроблення детального плану території (≈3,2 га по вул. Корабельній) для підведення мереж до майбутніх модульних будинків для ВПО – переносяться всередині тієї ж програми. Фактично, 380 тис. грн знімаються зі статті "будівництво об'єктів ЖКГ" і одночасно включаються знову на ту ж суму під уточненим формулюванням: "розроблення детального плану території по вул. Корабельній для нового будівництва модульних будинків для проживання ВПО". Це суто технічна правка, що забезпечує відповідність назви проекту фактичним потребам та дозволить скоріше пройти всі стадії планування забудови території під тимчасове житло для переселенців. Крім того, із загального фонду додатково виділено 85 000 грн на виготовлення проекту землеустрою щодо відведення в постійне користування земельної ділянки 6,1769 га для розміщення модульних будинків ВПО по вул. Корабельній. Таким чином, громада проактивно готує інфраструктурні рішення для розміщення вимушених переселенців, що є необхідним у сучасних умовах. Пропозиції постійних комісій суттєво посилюють блок ЖКГ, додатково враховуючи проблемні питання у старостинських округах та на об'єктах критичної інфраструктури. Комісії одноголосно погодились оптимізувати наявний фінансовий ресурс КП «Житло-Плюс»: крім вже згаданих 143 тис. грн, запропоновано зменшити видатки ще на 256 892 грн за статтею фінпідтримки цього КП (поточний ремонт водопостачання/водовідведення). Фактично, загальна економія з цієї статті складе близько 400 тис. грн, але як побачимо – ці кошти не вилучаються з галузі, а будуть використані на більш конкретні завдання. За рахунок цього та інших внутрішніх перерозподілів, комісії рекомендували збільшити видатки управлінню ЖКГ на 406 892 грн для реалізації трьох нагальних заходів:

- 190 000 грн – фінансова підтримка КП «Житло-Плюс» для проведення поточного ремонту каналізаційних насосних станцій у с. Кінецьпіль. Це спрямовано на відновлення належного функціонування систем водовідведення у зазначеному сільському населеному пункті громади, що вирішить проблему аварійності та попередить екологічні ризики.

- 66 892 грн – фінансова підтримка КП «Житло-Плюс» на поточний ремонт водопровідних мереж в с. Чаусове Друге. Цей захід забезпечить мешканців цього села стабільним водопостачанням, зменшивши кількість поривів і втрат води.

- 150 000 грн – фінансова підтримка КП «Первомайське управління водопровідно-каналізаційного господарства» для ремонту насосних агрегатів водопровідних очисних споруд №1 по вул. Павла Поповича, 123А (місто Первомайськ). Цей крок надзвичайно важливий для міста, оскільки мова йде про відновлення роботи стратегічного об'єкта водопостачання. Ремонт насосів підвищить надійність системи очищення води та убезпечить місто від перебоїв у подачі питної води.

Перераховані пропозиції комісій отримали повну підтримку профільної бюджетної комісії, адже вони дозволяють адресно використати ресурси там, де ситуація є найбільш критичною. Фінансування на зазначені цілі знайдено без залучення додаткових коштів – шляхом перерозподілу наявних статей та часткового скорочення менш пріоритетних видатків (як от згадана фінпідтримка КП на не визначені конкретно ремонти).

Оцінка впливу: Зміни до бюджету в секторі ЖКГ мають виключно позитивний характер і вирішують низку назрілих проблем громади. Погашення боргів за електроенергію убезпечує життєво необхідні комунальні послуги від зупинки – це сильна сторона проєкту, особливо в умовах нестабільності енергопостачання. Адресні ремонти мереж і насосних станцій у селах та місті поліпшать якість водопостачання і водовідведення, підвищать рівень життя мешканців віддалених населених пунктів. Інвестиції в сміттеві контейнери та планування житла для ВПО свідчать про стратегічний підхід влади – паралельно вирішуються і повсякденні комунальні питання, і довгострокові соціальні виклики. Спірних моментів у блоці ЖКГ практично немає: запропоновані скорочення були компенсовані більш доцільним використанням коштів. Комісія відзначає як позитив, що значна частина заходів (ремонти у Кінецьполі, Чаусовому, тощо) ініційована самими депутатами – це підвищує рівень довіри населення, адже вирішуються конкретні проблеми громад. Рекомендується міській раді підтримати всі зазначені зміни у сфері ЖКГ та забезпечити контроль за своєчасним освоєнням виділених коштів (особливо щодо ремонтів, які бажано провести до настання зими).

Культура і спорт

У галузі культури проєкт рішення пропонує здійснити перерозподіл коштів від утримання об'єктів до проведення заходів, що відображає пріоритет підтримки громадського життя навіть у складних умовах. Зокрема, видатки управління культури зменшуються на 400 000 грн за рахунок тимчасової відмови від поточного ремонту системи водопостачання у міському Палаці культури. Цей ремонт, очевидно, вирішено відкласти, можливо через те, що його проведення наразі є менш нагальним (ймовірно, заклад обмежено функціонує у воєнний час, або існують інші джерела на ремонт). Також зменшується на 46 900 грн фінансування програми розвитку футболу (олімпійські види спорту) – ці кошти планувалися на відрядження для участі у змаганнях. Скорочення цієї суми свідчить, що певні спортивні заходи (зокрема виїзди футбольних команд) були скасовані або знайдено можливість зменшити витрати на них.

Вивільнені ресурси у повному обсязі залишаються в гуманітарній сфері, але спрямовуються на інші пріоритети. Проєкт передбачає збільшення на 400 000 грн видатків на культурно-масову роботу – Програму «Наша громада: її події, свята та трудові будні» на 2025–2029 роки. Таким чином, кошти, які планувалося витратити на ремонт будівлі, підуть на організацію міських свят, пам'ятних заходів, відзначення

трудових та інших досягнень громади. В сучасних умовах це виглядає виправданим: подібні заходи підтримують моральний дух населення, сприяють єдності громади та збереженню культурних традицій, що особливо важливо під час війни. Також збільшується фінансування спортивної сфери: 46 900 грн спрямовано на проведення навчально-тренувальних зборів та змагань з неолімпійських видів спорту (Програма «Спортивна громада»). Тобто, фактично кошти перекидаються зі сфери олімпійського спорту (футбол) на підтримку неолімпійських дисциплін. Це може означати, що в громаді є потреба профінансувати участь спортсменів у інших видах змагань (наприклад, єдиноборства, шахи, тощо), і така ротація коштів дозволить забезпечити їх участь без збільшення загальних видатків.

Депутатські комісії підтримали зазначений перерозподіл і додатково ініціювали збільшити фінансування культурної сфери понад суму, закладену у проекті. Зокрема, дві профільні комісії (очолювані депутатами Глушком та Мамотенком) висловилися за додаткове посилення Програми «Наша громада: її події, свята та будні» на +150 000 грн. У разі врахування цієї пропозиції, загальний обсяг коштів на культурно-масові заходи в 2025 році збільшиться до 550 тис. грн. Аргументом на користь цього кроку є необхідність належно відзначити важливі для громади події (державні та місцеві свята, вшанування героїв, заходи для дітей та молоді). Зважаючи, що частина 2025 року проходить у воєнному стані, такі заходи мають адаптований характер (більш камерні, з дотриманням безпеки), але все одно потребують фінансування. Сильна сторона цього рішення – громада не занедбує культурне життя, навіть, під час війни, що підтримує психологічну стійкість мешканців. Однак слід врахувати і контрверсійну точку зору: деякі члени громади можуть вважати витрати на свята другорядними у порівнянні з потребами оборони чи соціального захисту. Постійна бюджетна комісія, розглянувши це питання, дійшла висновку, що виділення додаткових 150 тис. грн на культуру є можливим за рахунок оптимізації інших статей (це буде докладніше розкрито у розділі про соцзахист), і рекомендує його підтримати. Водночас, комісія наголошує на цільовому та економному використанні цих коштів: заходи мають бути змістовними, патріотично спрямованими та раціональними в умовах воєнного стану. Щодо сфери спорту, додаткових змін комісії не пропонували – отже, перерозподіл між програмами (з футболу на інші види) вважається прийнятним. Можна відзначити, що хоча фінансування футбольної програми дещо зменшиться, підтримка спорту загалом не скорочується, а лише перефокусовується, тож негативного впливу на спортивну молодь громади не очікується.

Оцінка впливу: Перерозподіл коштів у сфері культури і спорту свідчить про адаптацію бюджету до актуальних потреб громади. Позитивним аспектом є збереження фінансування культурних заходів – попри всі труднощі, місто зможе відзначити визначні дати, що важливо для морального духу. Також громада інвестує в спортивні ініціативи (неолімпійські види), підтримуючи різносторонній розвиток молоді. Негативним моментом може виглядати відтермінування ремонту Палацу культури – це може збільшити витрати в майбутньому, якщо проблема з водопостачанням загостриться. Комісія рекомендує не знімати питання ремонту з контролю і за нагоди (наприклад, при додаткових надходженнях до бюджету) повернутися до його фінансування. Загалом, вплив змін на гуманітарну сферу оцінюється як прийнятний: життєдіяльність громади, її культурні потреби та спортивні традиції будуть забезпечені на належному рівні, водночас критичного ушкодження матеріальній базі закладів культури від перенесення ремонту не станеться в короткостроковій перспективі.

Соціальний захист населення

Блок соціального захисту в запропонованих змінах відзначається перерозподілом ресурсів на користь найбільш уразливих категорій, хоча і не без складних компромісів. Перш за все, проєкт рішення збільшує видатки загального фонду на соціальний захист на 92 600 грн для фінансування послуг із поховання безрідних громадян. Виділення цієї суми дозволить забезпечити гідне поховання осіб, які не мають родичів або чий похорон нікому оплатити. В умовах воєнного часу ця стаття набуває особливої ваги: на жаль, через військові дії та інші причини може зрости кількість самотніх людей похилого віку чи бездомних, тому громада завчасно закладає кошти, аби не допустити випадків непоховання. Це – соціально відповідальне рішення, що відповідає гуманітарним обов'язкам влади.

Разом з тим, у ході обговорення на комісіях було вирішено вишукати додатковий фінансовий ресурс для інших потреб, шляхом оптимізації окремих соціальних програм. Мова йде про міську програму «Громада, де зручно всім на 2023-2025 роки», яка містить кілька напрямів підтримки. Зокрема, в рамках цієї програми здійснюються компенсаційні виплати фізичним особам, які на непрофесійній основі надають соціальні послуги (догляд) особам з інвалідністю, немічним хворим тощо. Такі виплати часто називають допомогою по догляду на непрофесійній основі. Станом на поточний рік обсяг фінансування за цим напрямом був значним, і комісії дійшли висновку, що його можна частково скоротити без критичного впливу на отримувачів.

Пропозиції комісій щодо оптимізації соціальних видатків різняться за обсягом скорочення. Бюджетна комісія розглянула діапазон від 150 тис. грн (пропозиція ПК Сотського) до 310 тис. грн. (пропозиція ПК Мамотенка) зменшення асигнувань на зазначені компенсації по догляду. Також комісією з питань соціального захисту (ПК Мамотенка) було запропоновано переглянути інші статті тієї ж програми: зокрема, 16 000 грн, передбачені на одноразову матеріальну допомогу сім'ям загиблих (померлих) військовослужбовців, які отримали поранення чи захворювання під час захисту Батьківщини, – також вилучити як такі, що на даний момент не використовуються. Сумарно найбільш радикальний варіант передбачав скорочення 326 096 грн із програми «Громада, де зручно всім» (310 096 грн – компенсації доглядальникам, 16 000 грн – матеріальна допомога сім'ям полеглих). Постійна комісія з питань бюджету ретельно зважила ці пропозиції, беручи до уваги реальне виконання програми за попередні періоди. З'ясувалося, що фактична потреба в коштах на компенсації по догляду виявилася нижчою, ніж було заплановано в бюджеті на 2025 рік (можливо, через зменшення кількості отримувачів або співфінансування з держбюджету). Так само і резерв 16 тис. грн на допомогу сім'ям загиблих, ймовірно, залишався невикористаним (всі належні виплати сім'ям героїв профінансовано раніше або з інших джерел). Виходячи з цього, було узгоджено компромісний варіант: зменшити видатки на соціальну програму «Громада, де зручно всім» загалом на 300 000 грн, що близько відповідає пропозиціям більшості комісій. Таке скорочення видатків є суперечливим аспектом проєкту, адже мова йде про кошти, призначені для людей, що здійснюють важку працю з догляду за хворими. Однак за умови, що програма була профінансована з запасом, ця оптимізація виглядає прийнятною: жоден з діючих отримувачів компенсації не має постраждати, натомість забираються лише надлишкові або невикористані кошти. Комісія з питань соціального захисту запевнила, що після скорочення у програмі все ще залишається достатній ресурс для виплат усім фактичним оглядальникам до кінця року.

Важливо підкреслити, що навіть при такому скороченні, кошти не виводяться з соціальної сфери повністю, а частково перерозподіляються на інші соціальні потреби, виявлені комісією. Так, за наполяганням ПК Мамотенка, пропонується спрямувати 10 096 грн на підтримку статутної діяльності Первомайської міської організації ветеранів (громадське об'єднання ветеранів війни та праці). Ця організація об'єднує людей похилого віку, ветеранів праці, і потребує допомоги на проведення своїх заходів, соціального захисту ветеранів. Виділення коштів за програмою "Громада, де зручно всім" для ветеранського об'єднання – це важливий соціальний крок, що демонструє повагу до старшого покоління. Крім того, 16 000 грн комісія рекомендує додатково передбачити на адресну допомогу хворим, які потребують гемодіалізу. Ці кошти покривають витрати на проїзд до місць проведення гемодіалізу для мешканців громади, яким життєво необхідно кілька разів на тиждень відвідувати процедури (зазвичай у обласному центрі). Раніше ця стаття фінансувалася з обласного або державного бюджету, але наразі громада вирішила підтримати таких пацієнтів безпосередньо, що є дуже відповідальним рішенням. Отже, чисте скорочення соціальних видатків становитиме близько 300 тис. грн, а ці кошти будуть використані на згадані пріоритетні напрями (оборона, культура, ЖКГ – див. відповідні розділи). Слід зазначити: урізання соціальних програм завжди є чутливим питанням. Це – найбільш дискусійна частина проекту змін. З одного боку, здійснений перерозподіл відбувається за рахунок коштів, які у 2025 році, ймовірно, залишились би невикористаними. З іншого – існує ризик непередбаченого збільшення кількості отримувачів допомоги по догляду або виникнення нових випадків, коли сім'ям загиблих захисників потрібна матеріальна підтримка. Бюджетна комісія наголошує на необхідності моніторингу ситуації: управління соцзахисту повинно відслідковувати виконання програми "Громада, де зручно всім" щомісячно. У разі якщо до кінця року з'являться нові отримувачі компенсацій або виникне потреба у додаткових виплатах сім'ям загиблих воїнів, міська рада має бути готова внести чергові зміни до бюджету чи залучити резервний фонд для негайного фінансування таких виплат.

Оцінка впливу: Запропоновані зміни в соціальному захисті мають змішаний вплив. Позитивом безумовно є те, що кошти спрямовуються на актуальні соціальні потреби – поховання незахищених громадян, підтримку ветеранських організацій, допомогу важкохворим на гемодіаліз. Це свідчить про гнучкість бюджету та здатність реагувати на конкретні прохання громади. Водночас, негативним моментом є скорочення фінансування програми компенсацій доглядальникам. Хоча офіційно заявлено, що це "економія" невитребуваних коштів, потенційно така економія означає, що частина сімей могла не звернутися по допомогу або виплати були меншими, ніж планувалося. Тому тут важлива подальша комунікація з населенням: міськраді варто донести, що всі, хто потребує компенсації за догляд, як і раніше отримують її в повному обсязі. За умови належного контролю і пояснення, цей ризик можна мінімізувати. В цілому, комісія вважає, що соціальний захист не постраждає від даних змін, а навпаки – стане більш адресним: кошти підуть тим, кому вони дійсно потрібні зараз.

Обороздатність та мобілізаційна підготовка

В умовах триваючої агресії проти України важливим напрямом бюджету є підтримка заходів оборонного характеру на місцевому рівні. Початковий проект змін до бюджету не містив збільшення видатків на оборону (ймовірно, через відсутність на момент підготовки додаткових ресурсів або запитів). Однак під час засідань депутатських комісій було одноголосно визнано за необхідне посилити фінансування програми забезпечення обороноздатності громади. Всі три комісії (бюджетна,

гуманітарна, соціальна) підтримали ініціативу щодо виділення додаткових коштів на потреби територіального центру комплектування та соціальної підтримки (колишнього військкомату). Згідно з узгодженими пропозиціями, у загальному фонді бюджету пропонується збільшити видатки на 50 000 грн за КПКВ 0218220 “Заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення” (Програма забезпечення обороноздатності та надання шефської допомоги військовим частинам на 2023–2026 роки). Ці кошти планується використати для забезпечення матеріально-технічної бази Первомайського районного ТЦК та СП (терцентру комплектування та соціальної підтримки). Іншими словами, гроші спрямують на придбання необхідного обладнання, інвентаря, ремонт приміщень або інші потреби військового комісаріату, від якого залежить належне проведення мобілізаційних заходів та підтримка наших захисників. Окрім того, знайдено можливість залучити на оборонні цілі кошти спеціального фонду: за рахунок перевиконання доходів цільового фонду розвитку громади (благодійні або інші добровільні внески) передбачається збільшити доходи спецфонду на 46 224 грн і одразу ж спрямувати цю суму на ті ж самі заходи мобілізаційної підготовки (закупівлі для ТЦК). Таким чином, загальний додатковий ресурс на підтримку обороноздатності складе 96 224 грн. Усі необхідні зміни відображені як доповнення до пункту 2.1 проєкту рішення (спеціальний фонд) та в пункті 1.1 (загальний фонд). Варто зауважити, що ці видатки покриваються перерозподілом інших статей (переважно за рахунок оптимізації соціальних програм, як описано вище) і не призводять до збільшення дефіциту бюджету.

Оцінка впливу: Посилення фінансування місцевих заходів оборони є сильною та необхідною стороною запропонованих змін. У теперішніх умовах навіть відносно невеликі суми (десятки тисяч гривень) можуть суттєво покращити забезпечення наших військових формувань – будь то придбання генератора, ремонт техніки, забезпечення мобілізаційного резерву чи покращення умов роботи ТЦК. Громада демонструє єдність у підтримці Збройних Сил: всі комісії одноголосно схвалили це рішення, що відображає настрої населення. Ніяких суперечностей щодо спрямування коштів на оборону не виникло. Комісія з питань бюджету повністю підтримує виділення 96,2 тис. грн на програму обороноздатності та вважає, що ці видатки повинні бути затверджені міською радою у першу чергу. Рекомендується також і надалі, при будь-якому перегляді бюджету, розглядати можливість фінансової підтримки місцевих оборонних ініціатив, особливо шляхом використання цільових фондів та благодійних надходжень, як це зроблено зараз.

Висновки

Аналіз проєкту змін до бюджету Первомайської міської територіальної громади на 2025 рік показує, що запропоновані перерозподіли є в цілому обґрунтованими, збалансованими та спрямованими на вирішення першочергових потреб громади. Основні акценти змін – підтримка медицини, освіти, критичної інфраструктури, соціально вразливих груп та місцевої оборони – відповідають реальній ситуації та викликам часу. Проєкт рішення підготовлено у відповідності до чинного законодавства, що регулює бюджетний процес в умовах воєнного стану, і враховує як державні трансферти (освітня субвенція), так і внутрішні резерви бюджету (вільні залишки, економію за окремими програмами).

До сильних сторін запропонованих змін можна віднести:

- Оперативну підтримку сфери охорони здоров'я – забезпечено кошти на опалення лікарень пелетами та на пільгові ліки для населення, що гарантує безперебійну роботу медзакладів і турботу про хворих.

- Посилення матеріальної бази освіти – використання державної субвенції на обладнання шкіл, а також спрямування місцевих коштів на ремонти в дитсадках і школах (електромережі, водопровід), що створює безпечні та комфортні умови для дітей.

- Забезпечення стабільності комунальних послуг – виділення коштів на погашення боргів за електроенергію КП, ремонт критичних вузлів систем водопостачання та водовідведення в місті і селах громади, закупівлю контейнерів для сміття. Ці заходи підвищують надійність ЖКГ та екологічний стан громади.

- Соціальну спрямованість – фінансування поховань незахищених осіб, підтримка родинних форм виховання (закупівля житла для дитбудинків сімейного типу), допомога ветеранським організаціям і важкохворим (гемодіаліз). Це свідчить, що бюджет реагує на потреби найвразливіших верств.

- Підтримку місцевої оборони – вперше за 2025 рік напряду виділяються кошти на зміцнення обороноздатності громади (майже 100 тис. грн), що є вагомим внеском у спільну справу захисту країни.

- Збереження культурного життя – попри економію на ремонтах, кошти перенаправляються на проведення масових заходів та підтримку спорту. Це допомагає підтримувати моральний дух населення та забезпечувати почуття нормальності життя навіть під час війни. Водночас, аналіз виявив кілька суперечливих моментів, які потребують уваги та управлінських рішень у процесі реалізації змін:

- Скорочення фінансування соціальних програм догляду: зменшення бюджету компенсацій сім'ям, що доглядають хворих, викликає занепокоєння. Хоча декларується, що це невикористані кошти, важливо впевнитися, що жодна потребуєча родина не залишиться без підтримки. Ризик полягає в тому, що за умов погіршення соц.-екон. ситуації може зрости кількість тих, хто потребує допомоги по догляду.

- Відкладання ремонтів інфраструктури: рішення відтермінувати ремонт системи водопостачання в Палаці культури та деякі інші об'єкти (можливо, ремонт водогонів, що були заплановані КП «Житло-Плюс») може призвести до накопичення проблем у майбутньому. Важливо повернутися до цих питань при плануванні бюджету на наступний період або при найменшій можливості (наприклад, за рахунок додаткових надходжень).

- Перерозподіл між спортивними програмами: зменшення фінансування футболу на користь інших видів спорту, в принципі, обґрунтоване, але потребує комунікації з відповідними спортивними спільнотами, щоб уникнути нерозуміння.

- Виконання культурно-мистецьких заходів в умовах воєнного стану: збільшення бюджету на свята має йти пліч-о-пліч з адаптацією форматів цих заходів до питань безпеки (укриття, обмеження масовості тощо). Тобто кошти слід витратити, враховуючи режим воєнного стану і можливі обмеження.

В цілому, проєкт рішення оцінюється позитивно. З урахуванням доповнень постійних комісій він став більш комплексним і адресним – депутати охопили додаткові проблемні питання (ремонти в селах, підтримка ветеранів, оборона), що покращило початковий варіант. Комісія з питань бюджету та фінансів вважає, що

запропоновані зміни забезпечують ефективне та раціональне використання бюджетних коштів у інтересах громади.

Рекомендації

1. Схвалити запропоновані зміни до бюджету громади на 2025 рік з урахуванням доповнень, напрацьованих постійними комісіями. Зокрема, рекомендується затвердити: збільшення видатків на обороноздатність громади (50 тис. грн загального фонду та 46,224 тис. грн спеціального фонду), спрямування додаткових коштів на ремонти об'єктів ЖКГ у сільських населених пунктах (Кінецьпіль, Чаусове-2) та в місті (насосні станції водоканалу), а також на проведення культурно-масових заходів (+150 тис. грн до програми «Наша громада...»). Ухвалення цих позицій дозволить вирішити критичні інфраструктурні проблеми та підтримати суспільно важливі ініціативи без залучення додаткових запозичень.

2. Забезпечити виконання соціальних зобов'язань після оптимізації видатків. Управлінню соціального захисту населення міської ради доручається взяти під особливий контроль програму компенсацій фізичним особам, що надають соціальні послуги. Необхідно моніторити потребу в таких виплатах щомісяця. У випадку, якщо скорочені кошти почнуть критично бракувати (з'являться нові отримувачі, збільшаться розміри компенсацій тощо), слід невідкладно інформувати міську раду для пошуку шляхів додаткового фінансування (через перерозподіл в межах бюджету або використання резервного фонду). Так само слід гарантувати, що всі сім'ї загиблих захисників отримують належну матеріальну допомогу – за потреби розглянути підтримку таких сімей індивідуальними рішеннями виконкому.

3. Довести до відома громадськості та зацікавлених сторін обґрунтованість прийнятих змін. Рекомендується департаментам-розпорядникам провести роз'яснювальну роботу: керівникам закладів освіти – щодо перерозподілу коштів на ремонти замість харчування (запевнити, що харчування дітей не погіршиться); представникам ветеранських організацій і родин загиблих – щодо порядку отримання допомоги (пояснити, що скорочення бюджету не вплине на їх підтримку). Прозорість і публічне інформування про зміни бюджету підвищать довіру мешканців до рішень ради.

4. Контролювати цільове використання виділених коштів та реалізацію запланованих заходів. Постійна комісія з питань бюджету та фінансів, відповідно до рішення ради, здійснюватиме парламентський контроль за виконанням бюджету зі змінами. Необхідно пересвідчитись, що кошти, додатково спрямовані на оборону, дійсно використані на зміцнення матеріально-технічної бази ТЦК та шефську допомогу військовим підрозділам. Аналогічно, кошти на ремонти у школах, садках, комунальних мережах мають бути освоєні до кінця бюджетного року, щоб громада відчула реальний результат (теплі лікарні, справні водогони, проведені заходи тощо). У разі виявлення відставання у

виконанні якихось проектів – регулярно інформувати міського голову та профільну комісію для прийняття оперативних рішень (перепрофілювання коштів, продовження термінів виконання програм тощо).

5. Планувати бюджет наступного періоду з урахуванням нинішніх пріоритетів. Зміни 2025 року висвітлили ключові сфери, що потребують підтримки (медицина, ЖКГ, соцзахист, оборона). При формуванні бюджету на 2026 рік чи при черговому коригуванні рекомендується **передбачити фінансування відкладених потреб:** ремонт Палацу культури та інших інфраструктурних об'єктів, достатній резерв на соціальні допомоги, а також продовжити практику співфінансування місцевих оборонних ініціатив. Це забезпечить наступність бюджетної політики та дасть змогу уникнути накопичення проблем.

На підставі вищевикладеного, постійна комісія з питань бюджету та фінансів рекомендує **Первомайській міській раді ухвалити проєкт рішення «Про внесення змін до бюджету Первомайської міської ТГ на 2025 рік»** з внесеними поправками. Вважаємо, що реалізація цих змін позитивно вплине на фінансову стабільність громади, покращить надання послуг у ключових сферах та посилить соціально-економічний розвиток міської територіальної громади в умовах воєнного стану.

 С. В. Новосвиський.

 - Сzymko С. А.

 - Tykachenko С. В.

 Smolov Р. Б.